

889 pa letnikov). Za književna dela in za upravo potrosilo se je lani 7406 gld. Deželni zbor Hrvatski dal jej je 2000 gold. podpore.

## Politične stvari.

### C. kr. okrajni glavarji pred državnim zborom.

Iz govora poslanca g. Pfeiferja po stenograf. zapisniku.

Ena največih napak — je rekel gosp. Pfeifer med drugim — je ta, da c. k. okrajni glavarji, posebno na Kranjskem, svojo politično oblast zlorabijo na korist sedaj vladajoči (nemško liberalni) stranki, zlasti pri volitvah. Na Kranjskem smo v tej reči doživeli britkih skušnj; še celó sodnijski uradniki trpeli so nadlegovanja, če niso hoteli potegniti z vladajočo stranko. Imel bi o tej reči mnogo povedati, a nočem visoke zbornice dalje nadlegovati. Cesar pa zamolčati nikakor ne morem, to je sledeče. Sedanja vlada kaže gotovo malo prizanašanja nasproti nemškim narodom. Toda na Kranjskem presega vse meje, kar tukaj cesarska okrajna glavarstva počenjajo. Kar ni nemško, ali kar vsaj nemški ne misli, to brez vsega srama in očitno pri vsaki priliki zasmehujejo in zaničujejo. Nekateri glavarji — upam, da jih je le malo takih! — so zbog svojega velikonemštva zgubili popolnem svoj Avstrijski čut, na kar zbornico še posebno opozorujem kot izvoljeni zastopnik Avstrijskemu cesarju vselej zvestih Slovencev. Lani pri volitvah poslancev v deželni zbor Kranjski se je eden takih glavarjev toliko izpozabil, da je nekemu srenjskemu svetovalcu rekel: „pomislite, da bi pri razpadu Avstrije vendar boljše bilo, če pride Kranjsko pod Prusa kakor pod Rusa.“ (Klici: oho, čujte, čujte!) Tistemu glavarju je nek kmet tožil, da se ne mudí toliko s napravo novih šol, ker ljudje nimajo denarjev; glavar pa ga je tolažil rekoč: „bodite mirni; mi pridemo tako ali tako pod Prusa in ta ima dovolj denarjev za vzdrževanje šol.“ (Čujte!) Gospôda, sedaj pa presodite sami, ali je tak človek sposoben za cesarskega uradnika, ki ob priliki volitev na korist nemško-liberalnim kandidatom in pri drugem uradnem svojem delovanju govori o razpadu Avstrije kot čisto gotovem bližnjem dogodku?! Jaz vsaj protestiram zoper take zastopnike cesarske vlade, kateri Avstriji očitno kopljejo grob! (Dobro, dobro na desni!)“

### Ruske in Angleške finance.

Dunajska nova „Presse“ se zdaj prav marljivo pečá z Ruskimi financami. Pa kako! Kar le laž in hudo-bija izduhtati more, se tû podaja po celih stranéh in to v eno mer tako, da bralec požira laž za lažjo, predno ima čas jo spoznati. „Rusija je na kantu, — bo na kantu in je bila na kantu“ — to je zmirom ista pesem. Se vé, kolikor grje se počrnijo Ruske finance, tem bolje se vstreza nasprotnikom Rusije.

Poglejmo: koliko ima Rusija pravega državnega dolga. Državnega dolga ima Rusija 3300 milijonov rubljev, to je v našem denarju blizo 4900 milijonov. Pa treba je pomisliti tudi to, da je Rusija samo preteklo leto morala 1 milijardo (100 milijonov) rubljev novega dolga narediti zavoljo vojske. Kake bi bile finance ktere koli druge države, če bi bila morala čez leto in dan ob svojih stroških vzdržavati armado v daljni tuji deželi, v katero se je moralo vse z dóma dovažati!

Kako prazno pa je vse črnenje Ruskih financ, temu najboljši dokaz je kurz ruskih državnih denarnih li-

stov. Na Berolinski borzi je pretekli teden 5odstotno Rusko posojilo stalo med 73 in 75 pri 100, Avstrijska štiriodstotna renta v zlatu na 59, Ogerska šestodstotna pa na 69 pri 100. Na borzi so toraj vkljub skoro neizogibljivi vojski med Rusko in Angleško in vkljub razbodbnavanju Ruskega bankerota cenili Ruski kredit še tako visoko, kakor Avstrijskega, in za blizo 20% višje od Ogerskega. In borza je o finančnem stanu Rusije podučena gotovo bolje, kakor dunajski list.

Dosledno je, da nova „Presse“, ko je tako hudo razkavala in razdjala finance Ruske, v najlepših barvah slika finance Angleške, Da je Angleška bogata, to vé ves svet, tudi Rusi to vedó. Kaj pa je prvi vzrok temu, da se dve tako močni državi tako pisano gledate? Nič drugzega, ko materijalni interesi. Angleška je do zdaj drla in skubila ter molzla skoro ves svet. Skoro vse velikansko bogastvo narodov, kar se ga je do danes pridelalo, je šlo na Angleško. Ko se druge države boré z revščino in komaj vedó, od kod bi vzele sredstev, s katerimi bi državno gospodarstvo od meseca do meseca pokonci držale, se pa Angleška valja po velikanskem bogastvu. Kaj pa je bil prvi vir temu bogastvu? Nič drugzega, ko gola samogoltnost, ki se ne briga za ljudoljubje in za to, kar je človeško, ampak postavlja za poroštvo sreče držav in narodov edino le denar. Indija vkljub vedno vračajoči se lakoti Angležem velike davke donaša. Vsaj je znano, kako buldog z gladnimi ravná! Gladne prebivalce prepuščajo samim sebi, — saj so le „Indijanci“ (Hindu), ki lakote cepajo; to ne briga ne kakega Angleškega političnega prvaka, ne večine naroda.

Prav dobro je zasolil list „Journal de St. Petersburg“ državnemu ministru Angleškemu, ki je trdil, da Angleška mora svobodo na srednjem morji in Balkanskem polotoku braniti pred Rusijo. Omenjeni list je namreč prašal: ali pač Anglija, ki pripušča, da jej vsako leto pol milijona ljudi glada pogine, — ki je o Amerikanski vojski iz samopridstva stopila na stran onih, ki so sužnje hoteli obdržati, more stopiti pred svet kot varhinja svobode? Varhinja je Anglija pač, a ne svobode, ampak vsake spridenosti! Kjer gre za denar, za materijalni prid, ni jej nič tako svetega, da bi se ne oskrunilo. O tem bo vedela pripovedovati trgovinska pogodba z Avstrijo, ki je ravno zdaj iztekla. Pri tem bodo prišle na dan reči, pri katerih bo marsikoga — Angležev, se ve da, ne — oblila rudečica sramote.

Zato bodi rečeno tû le še to: Če po vojski z Angleško bi Rusija ne dosegla nič drugzega, kakor to, da bi ošabni, po samogoltnosti do takega velikanskega bogastva dospeli narod moralno kaznovala, bi samo s tem skazala svetu in civilizaciji veliko dobroto. Samopridni in požrešni politiki Angleški mora se vrat zaviti, ako ima kedaj obveljati na svetu stanovitni mir.

### Ogersko denarno gospodarstvo.

Po četrletnem državnem računu, katerega so priobčili po vseh časnikih, so znašali dohodki zadnjega četrletja 1877. 67 milijonov in 587.394 gold., l. 1876. pa o istem času 66 milijonov in 596.338 gold., tedaj za 991.056 gld. manj; toraj bi bili prvi za isti znesek večí. Vse to je svet verjel in nikogar ni bilo, ki bi bil te številke preiskal ali vsaj pogledal, če je razloček res tak, kakor se tu kaže. Tudi bi se človek še ne čudil tako, če bi mogel misliti, da Ogerska vlada sama misli, da so te številke prave. Če bi Ogerski finančni minister s tem le Rothschildovo družbo Evropskih bogatinov za nos vodil, naj bi že bilo; tem kaka denarna zguba ne dé tako hudo. Al s takimi številkami se na-

limanice lové tudi drugi ljudje, da svoje groše nalagajo na Ogerska posojila, in to je, kar se ne dá nikakor zagovarjati.

Resnica je namreč ta-le, če se tudi držimo le vladinih izkazov Ogerskih: Leta 1876. so zadnji četrt leta državni dohodki po ikzazu od 14. marca preteklega leta znašali 72 milijonov in 453.025 gold., lansko leto pa za isti čas le 67 milijonov in 587.394 gold.; po tem se dohodki niso povišali, ampak iznižali za celi 4 milijone in 865.631 gold. Kaj smemo misliti o takem računu? Ni li tak račun celó zlorabljenje, javnega zaupanja, katero se mora dajati vladi kot zastopnici cele države? Kam pridemo, če že javna državna moč posluhuje se takih pripomočkov! Zakaj vlada Ogerska prikriva številke, ki se ne dajo nikakor utajiti niti prenarediti? Ali po takem ni upravičena misel, da s tem hoče svoje papirje, obligacije in posojila spraviti na višo ceno in spečati jih, kar še ni spečanih, da tako dobí lažje denarja za svoje velike potrebe ter morda še eno, dve leti cijazi s svojim na kant prišlim gospodarstvom. Ali se jej bo pa to posrečilo ali ne? Mi bi rekli, da ne, čeravno dela silno veliko ropota.

Največ je Ogrom za spečanje „posojila v zlatu“, o katerem pišejo, da ga je Rothschildova družba spravila v denar že za 100 milijonov. Če je to le res! Kdor pogleda na kurs Ogerskih državnih obligacij, tega ne bo verjel. Zdaj namreč stoji posojilo Ogersko v zlatu že za 10% niže od takrat, ko je bilo izdano. Če bi se bilo res posojilnih pisem prodalo že za 100 milijonov, bi bili ljudje pri njih že za 10 milijonov v zlatu na zgubi, in to bi gotovo ne bilo dobro priporočilo za Ogerske državne liste; ljudje bi se jih branili in skušali spraviti jih zopet v denar, če tudi v zgubo. Če se pa začne to goditi, potem pride „krah“, in tega ne bodo niti Ogerski finančni ministri, niti Rothschildova denarna družba ustavili, naj se še tako napenjajo.

## Zabavno berilo.

### Iz sodnijskega življenja.

Po spominu starega skušenega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

#### Iz globočine morjá.

(Dalje.)

S temi mislimi se vsedem — bilo je to ravno dan pred Emno poroko — da bi pričel neko na novo mi izročeno delo, kar potrka nekdo burno in močno na vrata in brž na to vstopi človek v popotni, zeló obnošeni obleki ter moleč mi že naprej roko hiti proti meni. Jaz vstajam počasi in vprem va-nj oči.

„Je-li, ne poznate me več“, spregovori z močnim, jasnim glasom. „Jaz sem nekdanji praktikant Dolar.“

„Dolar? A, zdaj vas spoznam. Res sem že mislil, da vas ne bo več nazaj.“

„Dolga pot in zviti tič, za katerem sem moral drviti, kakor deček za metuljem.“

„Po vaši dobri volji soditi —“

„Je-li, hahaha! Vsak mi bo bral na obrazu, da ga imam, kaj ne?“

„Imate ga?“ — prašam jaz skoro raz sebe. „In denar? kaj je s tem?“

„Vse, vse, imam razen par tisučakov, katere je bil lump zapravil.“

„Skoro neverjetno! Jaz sam sem že obupal in žaloval za vami.“

„Tu v tem paketu je popisano vse v obliki sodnijskih spisov, katere sem sestavil na poti, da vam in sod-

niji prihranim delo. Ta paket, zeló obširen je, vam izročim. Zdaj pa, dovolite mi vprašanje, meni najvažnejše: kako je z Emo?“

Vprašanje to je brž rešeno. Ob kratkem povem strmečemu in bledemu mladenču, kar se je zgodilo, in da ima jutri biti poroka. Pri vsi žalostni dogodbi ga je vendar z neizrekljivo radostjo navdalo to, kar sem mu povedal o Emi.

„O, saj sem jo poznal, poznal njeno do smrti mi vdano srce! Hvala Bogu, da nisem prišel prepozno! Ta hip bitim k trdosrčnemu očetu, mu izročim vkradeni denar in ga opomnim na obljubo. Menite, gospod svetovalec, da mi bo odrekel svojo hčer?“

„Nikakor ne, tega sem prepričan. Jaz grem z vami k njemu. Imate mar denar pri sebi?“

„Vsega! Glejte tū!“ Pokaže mi širok pas in nadaljuje: „V nakaznicah na tukajšnjo banko, za katere sem v Marseillu zamenil ameriški denar. Banki bo prišlo ali je že prišlo naznanilo o tem. Tedaj, če mi hočete skazati to ljubav, idite z mano. Najprej opraviva to, potem pride na vrsto ono.“

Jaz se brž oblečem in grem z njim. Spodej mi izroči vratar pismo, rekoč, da ga ravnokar je nekdo mu oddal za me. Vtaknem ga v žep, da bi ga kasneje bral, in grem s srečnim, a vendar nemirnim mladenčem, da bi prej bila pri Riparju, vzameva voz in se peljeva. Stopivši z voza v hišo najdeva vse v največem neredu, strežaji letajo sem ter tje, vse vpije, drug drugega goni, sploh vse kaže, da se je nekaj nenavadnega pripetilo.

„Kaj se je zgodilo tu?“ — vprašam nekoga, ki ravno po stopnicah dol prileti.

„Mlade gospice nikjer ni, že od zjutraj ne“ — odgovori v eni sapi in teče memo.

Dolar obledi in me sili naprej z besedami:

„Idiva, gospod svetovalec, hitiva gori, da zveva, kaj in kako.“

On skoči, po dve stopnici jemaje, naprej, jaz za njim, a na vrhu stopnic naju vstavijo strežaji, rekoč, da ni nikogar domá, ker sta se gospod in gospá ravno odpeljala — kam? tega ne vé nobeden povedati.

Mladeneč me pogleda, v njegovih očeh je nekaj, kar se ne dá popisati.

„Idiva, prijatelj, tū zdaj ne opraviva nič“ — mu rečem in ga primem za roko. „Stopiva v kavarno tū nasproti, tam vidiva vsakega, ki gre v hišo. Tu stati nama ne gre.“

Sprva se brani, rekoč, da hoče na vsak način zvedeti, kaj se je tu zgodilo; še le moje nujno prigovarjanje zmore, da gre z mano v kavarno, kjer sedeva tako, da so nama vrata Riparjeve hiše pred očmi. V te on brž vpre svoje oči in zre va-nje, kakor da bi mu ž njih imelo priti odrešenje. Na moje besede odgovarja le na kratko, tako, da spoznam, da ga le motim, ako ga ogovarjam. Zato vzamem v roko na mizi ležeč časnik, da bi kaj bral, kar mi pride na misel pismo, katero imam pri sebi. Razvijem ga in berem sledeče:

„Gospod svetovalec! Vi veste mojo skrivnost. Jutri imam biti poročena s človekom, katerega zaničujem, ki mi je ostuden, na čegar strani bi mi bilo življenje neprenesljivo. K temu še misel in nada, da Dolar, kateremu sem obljubila zvestobo do smrti, še živi, da se bo vrnil in zvedel, da sem žena drugega ter misliti moral, da sem dano mu besedo zvestobe prelomila — tega si ne upam prenašati. Včeraj sem očetu to vse razodela ter jih s solzami v očeh na kolenih prosila, naj poroko odlože vsaj še za štirinajst dni; potem bo gotovo, da je Dolar mrtev, in jaz se tudi, neprelomivši prisege, vdam osodi, ki me bo tako v kratkih dneh spravila pod zemljo in zedinila z izvoljencem mojega srca. Al oče so prav osorno mi rekli: Ne plakaj, ne-